

θεωρεί ότι πρόκειται για ζήτημα νομικής φύσεως και τονίζει την ανάγκη να εξεταστούν σύντομα, είτε στα πλαίσια της Συνέλευσης είτε σε προσεχή ρυθμιστική πρόταση της Επιτροπής, ορισμένα θέματα που παραμένουν ανοιχτά.

3.5.2. Μεταξύ άλλων θεμάτων, η ΕΟΚΕ καλεί τους βασικούς παράγοντες της κοινοτικής νομοθετικής διαδικασίας να εξετάσουν, παράλληλα με τις ακραίες περιπτώσεις που σκιαγραφούνται παραπάνω, κάποια ζητήματα όπως το ρόλο των Οργανισμών στις εκτελεστικές φύσεως διαδικασίες λήψεως αποφάσεων και, πιο συγκεκριμένα, το κατά πόσον ο ρόλος αυτός συμβιβάζεται με το ισχύον πλαίσιο επιτροπολογίας.

3.5.3. Ομοίως, θα έπρεπε να καθοριστούν τα κριτήρια συμφωνίας μεταξύ της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων και της φύσης της αρμόδιας επιτροπής, και να προκρίνονται κριτήρια αποτελεσματικότητας, διαφάνειας και συμμετοχής που να υπερβαίνουν τις διοργανικές διαμάχες για την άσκηση των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων.

3.5.4. Τέλος, θα έπρεπε να αυξηθούν στο μέγιστο βαθμό οι εγγυήσεις διαφάνειας, ώστε να διευκολυνθεί, όποτε αυτό είναι νομικά σκόπιμο, η βέλτιστη ενημέρωση των Επικουρικών Οργάνων σχετικά με τις προβλέψεις και την ανάπτυξη των νομοθετικών διαδικασιών που περιλαμβάνουν διαδικασίες επιτροπολογίας, να προωθηθεί η διάδοση των αποφάσεών τους και, κατά το δυνατόν, η συμμετοχή σε αυτές των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών.

Βρυξέλλες, 17 Ιουλίου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα το «Πράσινο Βιβλίο σχετικά με την αναθεώρηση του Κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89»

(COM(2001) 745 τελικό)

(2002/C 241/25)

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε στις 13 Δεκεμβρίου 2001 να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, βάσει του άρθρου 262 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για το ανωτέρω θέμα.

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 26 Ιουνίου 2002 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Goran Lagerholm.

Κατά την 392η σύνοδο ολομέλειας της 17ης και 18ης Ιουλίου 2002 (συνεδρίαση της 17ης Ιουλίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 32 ψήφους υπέρ και 8 κατά την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Μετά την έγκριση του κανονισμού για τις συγκεντρώσεις, οι αγορές των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αυξήθηκαν από 12 σε 15, είναι ολοένα και περισσότερο ενοποιημένες. Επιπλέον, η αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις συγκεντρώσεις, που υπερέβαινε τα καθορισμένα ανώτατα όρια, επεκτάθηκε στο σύνολο της επικράτειας του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ). Η διασυνοριακή αναδιοργάνωση των επιχειρήσεων στην Ευρώπη εντάθηκε μετά την εγκαθίδρυση της νομισματικής ένωσης το 1999.

1.2. Σήμερα αντιμετωπίζουμε την προοπτική μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης με πολύ περισσότερα μέλη από το 2004, καθώς και την ολοκλήρωση της νομισματικής ένωσης με το τελικό στάδιο της εισαγωγής του ευρώ. Ταυτόχρονα, συνεχίζεται η τάση για διεθνοποίηση και παγκοσμιοποίηση των επιχειρήσεων και των αγορών με ταχύτερο ρυθμό.

1.3. Παράλληλα με την εξέλιξη αυτή, καθιερώνεται ένας ολοένα μεγαλύτερος αριθμός καθεστώτων ελέγχου σε ολόκληρο τον κόσμο, γεγονός που συνεπάγεται αύξηση του κόστους σε ό,τι αφορά τις υποχρεώσεις πολλαπλών κοινοποιήσεων.

1.3.1. Ο κανονισμός βασίζεται στην αρχή σύμφωνα με την οποία οι συγκεντρώσεις αξιολογούνται βάσει του κριτηρίου της δεσπόζουσας θέσης στην αγορά. Το άλλο βασικό κριτήριο αξιολόγησης των συγκεντρώσεων που χρησιμοποιείται από ορισμένα σημαντικά νομικά συστήματα και που εξετάζεται σήμερα από ορισμένα κράτη μέλη είναι αυτό του ουσιώδους περιορισμού του ανταγωνισμού.

1.3.2. Το Πράσινο Βιβλίο ξεκινά ένα διάλογο σχετικά με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του «κριτηρίου της δεσπόζουσας θέσης» που καθορίζεται στον κανονισμό για τις συγκεντρώσεις και του κριτηρίου ενός «ουσιώδους περιορισμού του ανταγωνισμού» που χρησιμοποιείται σε ορισμένα άλλα νομικά συστήματα. Η αξία και η αποτελεσματικότητα του κριτηρίου της δεσπόζουσας θέσης αναγνωρίζονται και παρατηρείται ότι η διεθνής σύγκλιση προς την κατεύθυνση αυτή είναι ήδη σημαντική, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε προσέγγιση των νομοθεσιών.

1.3.3. Η εν λόγω αναθεώρηση του κανονισμού για τις συγκεντρώσεις σχετικά με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων συμπληρώνει την προηγούμενη αναθεώρηση του κανονισμού αριθ. 17 (σχετικά με τη βελτίωση των κανόνων για τις αντιανταγωνιστικές πρακτικές των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης). Ωστόσο, υπάρχει θεμελιώδης διαφορά μεταξύ των δύο αυτών συστημάτων, ειδικότερα λόγω του γεγονότος ότι η Επιτροπή έχει αποκλειστικές εξουσίες για τις συγκεντρώσεις με κοινοτική διάσταση, ενώ στον τομέα των αντιανταγωνιστικών πρακτικών η αρμοδιότητα κατανέμεται μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών. Παρά αυτή τη διαφορά η αναθεώρηση του κανονισμού αριθ. 17 θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, ώστε οι δύο αναθεωρήσεις να ενταχθούν στον συνολικό εκσυγχρονισμό του νομικού πλαισίου του κοινοτικού δικαίου για τον ανταγωνισμό⁽¹⁾.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Από της ισχύος του κανονισμού για τις συγκεντρώσεις (Πράσινο βιβλίο παράγραφος 8) υποβλήθηκαν στην Επιτροπή περίπου 2000 σχέδια συγκεντρώσεων. Από αυτά, το 18 % δεν συνεχίσθηκαν ενώ επετράπησαν περίπου 150, υπό ορισμένες όμως προϋποθέσεις. Σε ορισμένες περιπτώσεις το σχέδιο απεσύρθη εφόσον ήταν σαφές για τους εταίρους του ότι η Επιτροπή θα ήταν κατά της εξαγοράς. Είναι επίσης σαφές ότι στατιστικά οι παρεμβάσεις είναι σπάνιες. Πάντως, τα στοιχεία αποκαλύπτουν επίσης ότι εφαρμόζεται μια ευρύτατη διοικητική διαδικασία για την

ανίχνευση των πολύ σπάνιων περιπτώσεων που θα δημιουργήσουν σοβαρά προβλήματα στον ανταγωνισμό. Εξάλλου, τα κράτη μέλη της ΕΕ διαθέτουν παρόμοια συστήματα που επεξεργάζονται μέχρι και δέκα φορές περισσότερες κοινοποιήσεις. Και εκτός Κοινότητας αυξάνεται ο αριθμός παρόμοιων συστημάτων. Ως εκ τούτου τονίζεται ακόμη περισσότερο η σημασία που έχει το να απλουστευθούν οι διατυπώσεις, να βελτιωθούν η διαφάνεια και ο συντονισμός των διαφορετικών συστημάτων, πράγμα που η ΕΟΚΕ έχει ήδη τονίσει⁽²⁾ (βλ. επίσης κατωτέρω § 3.1.2).

2.2. Τα αποτελέσματα του ελέγχου των συγκεντρώσεων δεν είναι μόνον – ή κυρίως — θέμα αριθμού των περιπτώσεων που εξετάστηκαν. Είναι σαφές ότι τα αποτελέσματα επηρεάζουν κατ' αρχάς τα διαρθρωτικά μέτρα που θα προταθούν και ότι οι αρχές θα αποφασίσουν να παρέμβουν για τις περιπτώσεις εκείνες που έχουν γενικά σοβαρές επιπτώσεις σε ολόκληρη την οικονομία.

2.3. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίηση της που η Επιτροπή αποφάσισε τη διεξαγωγή διαλόγου για το πώς πρέπει να βελτιωθεί ολόκληρο το ευρωπαϊκό σύστημα ελέγχου των συγκεντρώσεων και ζητεί την υποβολή εποικοδομητικών προτάσεων για την αναμόρφωση του. Ένας στόχος θα πρέπει να είναι να καταστεί η ευρωπαϊκή διαδικασία συγχωνεύσεων ταχύτερη και απλούστερη.

2.4. Όμως, η αξιολόγηση με βάση τους κανόνες ελέγχου των συγκεντρώσεων είναι αναγκαστικά περίπλοκη και καθίσταται ακόμη δυσχερέστερη λόγω των ταχύτατων αλλαγών των οικονομικών συνθηκών, κυρίως λόγω της παγκοσμιοποίησης. Όπως έχει ήδη τονίσει η ΕΟΚΕ⁽¹⁾, αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα το ότι οι ανάγκες θα κατευθύνουν την εξέλιξη των οικονομικών και παραγωγικών διαρθρώσεων που θα διασφαλίσουν την αύξηση της ανταγωνιστικότητας ολόκληρης της κοινοτικής οικονομίας στην παγκόσμια αγορά.

2.5. Ο έλεγχος των συγκεντρώσεων πρέπει δηλαδή να εξετασθεί με βάση τη παγκόσμια οικονομία και να ληφθεί υπόψη η συνεχώς αυξανόμενη πίεση του διεθνούς ανταγωνισμού επί των κοινοτικών επιχειρήσεων. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει τη σημασία που έχει το να βασίζεται η αξιολόγηση της εξαγοράς σε μια εμπειριστατωμένη ανάλυση της παγκόσμιας αγοράς και να μην περιοριστεί μόνο στην εξέταση της κατάστασης στην Ευρώπη. Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένως υποστηρίξει ότι η οριοθέτηση της αγοράς δεν πρέπει να είναι περιοριστική, και ότι η Επιτροπή πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη το ότι οι αγορές συνεχώς μεταβάλλονται και διευρύνονται⁽³⁾.

⁽¹⁾ Η ΟΚΕ σημειώνει ότι το Πράσινο Βιβλίο παρουσιάζει ορισμένα μεταφραστικά προβλήματα στο σημείο 13 (εισαγωγή).

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, της 10.7.1996, ΕΕ C 295 της 7.10.1996 (εισηγητής: ο κ. Bagliano).

⁽³⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 6.7.1994, ΕΕ C 388 της 31.12.1994 (εισηγητής: ο κ. Petersen).

2.6. Με την εν λόγω προοπτική οι επιπτώσεις του ανταγωνισμού πρέπει να αποτελούν συνεχώς το επίκεντρο των αξιολογήσεων όταν πρόκειται για τον έλεγχο συγκεντρώσεων των επιχειρήσεων. Ο στόχος της πολιτικής του ανταγωνισμού είναι να ικανοποιήσει τα συμφέροντα του καταναλωτή. Παρόμοιες εκτιμήσεις που ανήκουν σε άλλους τομείς της πολιτικής δεν πρέπει να οδηγήσουν στην υιοθέτηση αντιπαραγωγικών μέτρων. Είναι δεδομένο ότι η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση των πολύπλευρων οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων που δημιουργούνται σε συνδυασμό με τις διαρθρωτικές αλλαγές. Οι αλλαγές αυτές δεν μπορούν να εξετασθούν μόνο στα πλαίσια του ελέγχου των εξαγορών, χωρίς να εξετασθούν συγχρόνως οι σχέσεις μεταξύ της κοινής πολιτικής του ανταγωνισμού και της περιφερειακής πολιτικής, καθώς και οι δράσεις για την έρευνα και την ανάπτυξη, η πολιτική της αγοράς εργασίας και η πολιτική για τους καταναλωτές, κ.λπ.

2.7. Πρέπει να αναφερθεί ότι η αναδιάρθρωση είναι απαραίτητη για να διασφαλισθεί μακροπρόθεσμα μια δυναμική επιχειρηματική πολιτική και χάρη σε αυτή να αποφευχθεί εκτεταμένη ανεργία. Όπως προκύπτει από το άρθρο 127 της Συνθήκης, ο στόχος της επίτευξης ενός υψηλού επιπέδου απασχόλησης θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τη θέσπιση και την εφαρμογή κοινοτικών πολιτικών και δράσεων. Αποτελεί συνεπώς νόμιμο συμφέρον να ζητείται η γνώμη των εργαζομένων για το θέμα της εξαγοράς (βλέπε παρακάτω σημείο 3.3.18). Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θα ήθελε να επισημάνει ότι αυτό, όπως και η συγκέντρωση των απόψεων των άλλων ενδιαφερομένων, θα πρέπει να γίνεται εντός των καθορισθεισών προθεσμιών και με αυστηρή τήρηση της απαιτούμενης εμπιστευτικότητας. Έχει ουσιαστική σημασία να περιορισθούν οι κυβερνητικές παρεμβάσεις, στη διαδικασία αναδιάρθρωσης, στις περιπτώσεις που μπορεί να τεκμηριωθεί με μεγάλο βαθμό βεβαιότητας ότι το σχέδιο συγκέντρωσης θα βλάψει σοβαρά και επί μόνιμου βάσεως τον ανταγωνισμό. Η ΕΟΚΕ θα επανέλθει επί των εν λόγω θεμάτων, όταν θα ασχοληθεί με τα προβλήματα ουσίας που δημιουργεί το Πράσινο Βιβλίο (βλ. κατωτέρω 3.2).

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Επιλογή δικαιοδοσίας

A. Η κοινοτική διάσταση, επέκταση της αρμοδιότητας της Επιτροπής

3.1.1. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει με ικανοποίηση ότι η Επιτροπή διαβουλευθήκε με τα ενδιαφερόμενα μέρη με προσοχή και επιμέλεια και ανέλυσε τη λειτουργία των σημερινών ορίων όσον αφορά το πρόβλημα των πολλαπλών κοινοποιήσεων, όταν μάλιστα παρόμοιες διαδικασίες μπορούν να δημιουργήσουν ιδιαίτερες δυσκολίες για τις ΜΜΕ.

3.1.2. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επαναβεβαιώσει την πλήρη υποστήριξη της προς την αρχή της ενιαίας αντιμετώπισης («one-stop shop»), και να επαναλάβει την άποψη της ότι οι

συγκεντρώσεις επειδή έχουν σημαντικές επιπτώσεις και πέραν των συνόρων πρέπει να θεωρούνται ότι έχουν κοινοτική διάσταση (1).

3.1.3. Από τις πληροφορίες που περιέχονται στο παράρτημα 1 του Πράσινου Βιβλίου και από την ανάλυση της Επιτροπής συνάγεται με σαφήνεια ότι το άρθρο 1.3, όπως διατυπώθηκε το 1997, δεν ανταποκρίθηκε στο σκοπό του. Οι κοινοποιήσεις συνεχίζουν να δημιουργούν όλο και περισσότερα προβλήματα εις βάρος τόσο των επιχειρήσεων όσο και των αρμόδιων για τον ανταγωνισμό. Φαίνεται ότι η κατάσταση αυτή πρέπει να διορθωθεί κατάλληλα και το ταχύτερο δυνατόν.

3.1.4. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τα συμπεράσματα της Επιτροπής σύμφωνα με τα οποία οι τροποποιήσεις των ισχυόντων κριτηρίων των άρθρων 1.3 ή 22 πιθανόν να μην έχουν ως αποτέλεσμα τις αναγκαίες βελτιώσεις (Πράσινο Βιβλίο, παράγραφοι 51-53).

3.1.5. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση για τη συστηματική αναγνώριση της αρμοδιότητας της Κοινότητας σχετικά με τις υποθέσεις που αφορούν κοινοποιήσεις για τρία ή περισσότερα κράτη μέλη (Πράσινο βιβλίο, παράγραφος 57). Στην πράξη, η πρόταση αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα τη μεγαλύτερη συμμόρφωση με την έννοια της κοινοτικής διάστασης (3.1.2). Πάντως, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόταση δεν είναι αρκετά προοδευτική ώστε να λύσει αποτελεσματικά το πρόβλημα. Αντίθετα, ο κανόνας πρέπει να βασισθεί στη δυνατότητα κοινοποίησης σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη. Εφόσον οι εθνικές κοινοποιήσεις δεν είναι πάντοτε υποχρεωτικές, θα πρέπει μάλλον το κριτήριο να διαμορφωθεί με τρόπο ώστε το σχέδιο συγκέντρωσης των επιχειρήσεων να μπορεί να εξετασθεί (εφόσον επιπίπτει στην εθνική δικαιοδοσία) σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη.

3.1.6. Για τους λόγους που αναφέρονται στο Πράσινο Βιβλίο (υποσημείωση 10), θα έπρεπε να αποτελεί έργο των εθνικών αρχών για τον ανταγωνισμό (ΕΑΑ) να κρίνουν το ποιος θα εξετάσει το θέμα. Επειδή είναι σημαντικό το να πραγματοποιηθεί ταχέως η εξέταση, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση για την εισαγωγή, εντός συντόμου χρονικού διαστήματος, διαδικασίας «μη υποβολής ενστάσεων», τα αποτελέσματα της οποίας θα είναι οριστικά και υποχρεωτικά. Η ΕΟΚΕ που θεώρησε ότι είναι αναρμόδια για την εξέταση του θέματος και δεν θα μπορεί να εξετάσει την περίπτωση σε μεταγενέστερο στάδιο.

3.1.7. Η κατάργηση των ορίων που καθορίζονται στον κανονισμό για τις συγκεντρώσεις θα αποτελούσε μια ριζικότερη λύση. Πάντως, ένα παρόμοιο μέτρο προϋποθέτει το συντονισμό των ορίων από τα κράτη μέλη, προκειμένου να μην εξαρτάται πλήρως η κοινοτική αρμοδιότητα από τις εθνικές νομοθεσίες και να αποφευχθεί ο σφετερισμός της έννοιας της κοινωνικής διάστασης.

(1) Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 25.10.1995, ΕΕ C 18 της 22.1.1996 (εισηγητής κ. Petersen). Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 10.7.1996, ΕΕ C 295 της 7.10.1996 (εισηγητής κ. Baglioni).

3.1.8. Με την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, και κυρίως με την προοπτική της διεύρυνσης, θα πρέπει τα τόσο διαφορετικά συστήματα να εναρμονισθούν ώστε να αποτελέσουν ένα ενιαίο σύστημα. Συνεπώς, θα μπορούσε να θεσπισθούν ενιαία όρια των κύκλων εργασίας, ανάλογα με το ΑΕΠ/γχ του κράτους μέλους.

3.1.9. Όπως πολύ ορθώς αναφέρει η Επιτροπή (Πράσινο βιβλίο, παράγραφος 68), απαιτείται μεγαλύτερη εναρμόνιση των διατάξεων. Πράγματι, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι σε μια Ευρώπη οικονομικά ενοποιημένη, δεν έχει νόημα η εφαρμογή διαφορετικών κανόνων σε σημαντικές κοινοτικές υποθέσεις. Κατά συνέπεια, χρειάζεται να προσαρμοσθούν οι εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για τον ανταγωνισμό με το σχετικό κανονισμό, ή να εφαρμόζεται απ' ευθείας ο κανονισμός από τις ΕΑΑ όταν τα ελάχιστα όρια δεν θίγονται σε τουλάχιστο τρία (δύο) κράτη μέλη (βλ. εκσυγχρονιστική μεταρρύθμιση). Εξάλλου, με την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, δεν φαίνεται να είναι τόσο απαραίτητη η γνωστοποίηση των σχεδίων συγκέντρωσης σχετικά περιορισμένου μεγέθους και επομένως πρέπει τα εθνικά όρια να προσαρμοσθούν ανάλογα. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αρχίσει το έργο της ενοποίησης τόσο επί της ουσίας όσο και επί διαδικαστικών θεμάτων.

B. Η διαδικασία παραπομπής στα κράτη μέλη

3.1.10. Γενικότερα, η ΕΟΚΕ διατηρεί επιφυλάξεις όσον αφορά τις παραπομπές όταν πρόκειται για παρέκκλιση από τη διατήρηση της ορθής ισορροπίας μεταξύ της κοινοτικής αρμοδιότητας και της επικουρικότητας (1). Πρέπει να αναγνωριστεί ότι το επιχείρημα αυτό είναι λιγότερο ισχυρό όσον αφορά τις υποθέσεις χωρίς σημαντικές διασυνοριακές επιπτώσεις. Όμως, σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, παρόμοιες παραπομπές είναι παρόλα αυτά απαράδεκτες εάν δημιουργούν νομική ανασφάλεια ή καθόλου αμελητέες καθυστερήσεις.

3.1.11. Επιβάλλεται συνεπώς, να απλουστευθεί το κριτήριο του άρθρου 9 και να μειωθεί κατά συνέπεια η προθεσμία. Έτσι, η ΕΟΚΕ αποδέχεται τη γενική κατεύθυνση των προτάσεων της Επιτροπής (Πράσινο Βιβλίο, παράγραφος 81), δεν έχει όμως πεισθεί για την εφαρμογή του κριτηρίου της πιθανολογούμενης δεσπόζουσας θέσης. Φαίνεται πιο λογικό όπως το βάρος απόδειξης για την πιθανή δημιουργία δεσπόζουσας θέσης στην επικράτεια του, λόγω της συγκεκριμένης υπόθεσης το φέρει το αιτών κράτος μέλος. Εάν αυτό δεν είναι δυνατό, η παραπομπή ενός σχεδίου συγκέντρωσης που εμπίπτει στο πλαίσιο του σχετικού κανονισμού δεν φαίνεται δικαιολογημένη. Η προθεσμία υποβολής της αίτησης θα μπορούσε να μειωθεί κατά μια εβδομάδα.

3.1.12. Σύμφωνα με το Πράσινο Βιβλίο (παρ. 82), φαίνεται δικαιολογημένο να μην τίθενται τα κοινοποιούντα μέρη σε δυσμενέστερη θέση λόγω της παραπομπής της υπόθεσης. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί απολύτως επ' αυτού και αποδέχεται συνεπώς την πρόταση να εφαρμοσθούν ως έχουν όχι μόνο το χρονοδιάγραμμα του κανονισμού για τις συγκεντρώσεις αλλά και η διαδικασία του. Στον κανονισμό θα έπρεπε να συμπεριληφθεί η υποχρέωση για την εθνική αρχή που επιλαμβάνεται μιας υπόθεσης να αποδέχεται την κοινοποίηση που υποβάλλεται με το έντυπο CO χωρίς να ζητήσει από τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν νέα κοινοποίηση βάσει των εθνικών κανόνων. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι το κοινοτικό δίκαιο θα πρέπει να εφαρμόζεται σε παρόμοιες περιπτώσεις. Αυτό τονίζει επίσης ότι γενικά πρέπει να καταβάλλονται συνεχείς προσπάθειες για να βελτιωθεί ο διεθνής συντονισμός και να εναρμονισθούν οι διαδικασίες ελέγχου των εξαγορών.

3.1.13. Παρ' όλα αυτά, η αρχή του να μην τίθενται τα μέρη σε δυσμενέστερη θέση και του να εξετάζεται το σχέδιο συγκέντρωσης συνολικά και διαφανώς (χάρις κυρίως σε μια προσέγγιση «one-stop shop») με βάση το γενικό συμφέρον, θέτει σε αμφισβήτηση τις μερικές παραπομπές. Η ΕΟΚΕ φρονεί η τεχνική των μερικών παραπομπών είναι ελλιπής και ελαττωματική όπως και οι πολλαπλές κοινοποιήσεις. Κατόπιν των ανωτέρω, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι μερικές παραπομπές δεν χρειάζονται ούτε από γεωγραφική άποψη ούτε εξαιτίας ορισμένων πτυχών του σχεδίου συγκέντρωσης. Αυτό σημαίνει ότι εάν μια υπόθεση παραπεμφθεί από την Επιτροπή, η παραπομπή αυτή θα γίνει προς μια εθνική αρχή και ότι το κράτος μέλος της παραπομπής θα έχει αποκλειστική αρμοδιότητα.

3.1.14. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι θα έπρεπε να είναι αρμόδια να παραπέμψει κατόπιν ίδιας πρωτοβουλίας παρόμοιες υποθέσεις (Πράσινο Βιβλίο, παράγραφος 81 β) με βάση τα ίδια κριτήρια που ισχύουν και για το αιτών κράτος μέλος. Η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται το συλλογισμό, αλλά αμφιβάλει ότι στην πράξη υπάρχει κάποια διαφορά. Είναι «σχεδόν» αδύνατο για την Επιτροπή να επιβάλει σε κράτος μέλος να εξετάσει υπόθεση που αυτό δεν επιθυμεί.

Γ. Κοινές αιτήσεις παραπομπής προς την Επιτροπή

3.1.15. Το Πράσινο βιβλίο παρουσιάζει με ακρίβεια τις δυσλειτουργίες του άρθρου 22 § 3. Είναι προφανές ότι η εν λόγω διάταξη είναι πλέον απαρχαιωμένη και ότι απέτυχαν οι προσπάθειες για να την καταστήσουν πιο λειτουργική. Εάν χορηγηθεί στην Επιτροπή αυτοδικαιώς δικαιοδοσία, μέσω του προτεινόμενου κανόνα των τριών χωρών, τότε οι κοινές αιτήσεις παραπομπής θα ήταν αρκετό στην πράξη να υποβάλλονται μόνο από δύο κράτη μέλη. Οι δυνατότητες να συμβάλλουν οι κανόνες στην επίλυση των προβλημάτων που δημιουργούνται από τις πολλαπλές κοινοποιήσεις θα εμειώνοντο ακόμη περισσότερο σε σύγκριση με τις σημερινές. Σε περίπτωση που διατηρηθεί, παρόλα αυτά, η εν λόγω

(1) Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 10.7.1996 (σημείο 7.7.1), ΕΕ C 295 της 7.10.1996.

διάταξη, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η παραπομπή θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο συμφωνίας μεταξύ των μερών. Ωστόσο, όπως προκύπτει από το παραπάνω σημείο 3.15, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι αυτόματη δικαιοδοσία θα υπάρχει όταν ενέχονται δύο ή περισσότερα κράτη μέλη. Στην περίπτωση αυτή, το άρθρο 22.3 καθίσταται περιττό.

Δ. Η έννοια της «συγκέντρωσης»

3.1.16. Σχετικά με τις μειοψηφικές συμμετοχές, η ΕΟΚΕ έχει πεισθεί ότι αυτές δεν πρέπει να συμπεριληφθούν στον κανονισμό για τις συγκεντρώσεις, εφόσον η απόκτηση του ελέγχου της σχετικής επιχείρησης δεν βασίζεται σε αυτές. Η άσκηση του ελέγχου εμφανίζεται ως το κατάλληλο κριτήριο για τον καθορισμό της εμβέλειας του σχετικού κανονισμού. Η εισαγωγή ασαφειών θα είχε ως αποτέλεσμα νομική ανασφάλεια και αύξηση του αριθμού των κοινοποιήσεων, πράγμα που δεν θα ωφελούσε καθόλου. Στο Πράσινο βιβλίο δεν περιέχεται κανένα στοιχείο που να αναφέρεται σε σημαντικά προβλήματα που συνδέονται με τις μειοψηφικές συμμετοχές (με ή χωρίς επικάλυψη της σύνδεσης του διοικητικού συμβουλίου), και τα οποία δεν μπορούν να επιλυθούν αποτελεσματικά από τα άρθρα 81-82 της Συνθήκης.

3.1.17. Στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για τις συγκεντρώσεις (Πράσινο Βιβλίο, παράγραφος 114) μπορεί να υπαχθεί και η στρατηγική συμμαχία, όπως απεδείχθη από την υπόθεση Alitalia-KLM. Πρόκειται όμως περισσότερο για την εξαίρεση παρά για τον κανόνα, διότι οι συμμαχίες αυτές έχουν σπανίως διαρθρωτικό χαρακτήρα. Προς το παρόν, πάντως, η ΕΟΚΕ δεν βλέπει το λόγο επέκτασης του πεδίου εφαρμογής του σχετικού κανονισμού και στη στρατηγική συμμαχία, και συμφωνεί με το συμπέρασμα του Πράσινου Βιβλίου (§ 113).

3.1.18. Το 1998, το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού επεκτάθηκε σε όλες τις λειτουργικά αυτόνομες κοινές επιχειρήσεις συνεργασίας. Από την αποκτηθείσα εμπειρία συνάγεται ότι το μέτρο που ελήφθη ήταν το ενδεδειγμένο. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την άποψη της Επιτροπής, δηλ. ότι δεν υπάρχει πλέον λόγος επανεξέτασης της εν λόγω τροποποίησης.

3.1.19. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι θα πρέπει να γίνει κάτι για τις μη αυτόνομες λειτουργικά κοινές επιχειρήσεις παραγωγής (Πράσινο Βιβλίο § 123), έστω και εάν δεν μπορούν όλες να υπαχθούν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για τις συγκεντρώσεις. Όπως τονίζεται από την Επιτροπή, γενικά δεν ενδείκνυται ο έλεγχος *ex ante* γι' αυτές σε σύγκριση π.χ. με τις κοινές επιχειρήσεις έρευνας και ανάπτυξης. Όμως, ορισμένες από αυτές προβαίνουν συγχρόνως σε μόνιμες διαρθρωτικές αλλαγές και σε σημαντικές επενδύσεις, πράγμα που θα αιτιολογούσε την κοινοποίηση. Πρόκειται κυρίως για την περίπτωση των μη αυτόνομων λειτουργικά κοινών επιχειρήσεων παραγωγής που χρησιμοποιούν πάγια στοιχεία παραγωγής. Για να μην υποβληθούν άσκοπες κοινοποιήσεις και δεδομένου ότι οι κοινές αυτές επιχειρήσεις εντάσσονται σε μια γκριζιά ζώνη μεταξύ διαρθρωτικών μέτρων και συνεργασίας, θα έπρεπε η κοινοποίηση να είναι, στην περίπτωση αυτή, προαιρετική. Εάν δεν υποβληθεί, τότε θα εφαρμόζεται το άρθρο 81 της Συνθήκης ΕΚ.

3.1.20. Όσον αφορά τις πολλαπλές πράξεις, η ΕΟΚΕ συμφωνεί, κατ' αρχήν, με την άποψη της Επιτροπής. Μολονότι τυπικά είναι χωριστές, πρέπει οι πράξεις που είναι οικονομικά συνεκτικές και συνδέονται στενά μεταξύ τους να θεωρούνται ως μια και μόνο συγκέντρωση αναφορικά με το χρονοδιάγραμμα τους. Όμως, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να προειδοποιήσει κατά της τροποποίησης των ισχυόντων κανόνων χωρίς να προηγηθεί μια διεξοδικότερη και προσεκτικότερη ανάλυση των συνεπειών. Ορισμένα πολύ τεχνικά θέματα πρέπει να λυθούν και δεν είναι πάντοτε εύκολο να προβλεφθούν οι πρακτικές συνέπειες. Εξάλλου, πράξεις που είναι πραγματικά χωριστές κινδυνεύουν να εξετασθούν ως μια.

3.1.21. Η Επιτροπή προτείνει π.χ. οι υφέρπουσες εξαγορές να υπαχθούν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για τις συγκεντρώσεις, η ΕΟΚΕ διερωτάται όμως το πώς θα μπορούσε να λειτουργήσει αυτό στην πράξη. Δεν είναι καθόλου σαφές με ποιο τρόπο θα αντιμετωπισθεί η περίπτωση της εξαγοράς που πραγματοποιήθηκε χωρίς να προκύψει έλεγχος. Ορισμένες από τις περιπτώσεις αυτές μπορεί να μην παρουσιάζουν κανένα διαρθρωτικό κίνδυνο. Όσον αφορά τις περιπτώσεις «μη φιλικής» εξαγοράς, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι κανόνες πρέπει να διατηρήσουν την ουδετερότητα τους όσο το δυνατό περισσότερο, προκειμένου να μην ευνοηθεί κανένα από τα ενδιαφερόμενα μέρη.

3.1.22. Από το Πράσινο βιβλίο συνάγεται (§ 144) ότι η Επιτροπή προτιμάται να αποκλείσει ορισμένες μορφές πράξεων σε κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, επεκτείνοντας το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 § 5. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη σκέψη αυτή ως ένα βήμα για τη μείωση του αριθμού των περιπτώσεων κοινοποιήσεων. Για κάθε μελλοντική αξιολόγηση θα χρειασθούν περισσότερες τεχνικές λεπτομέρειες για την τροποποίηση που θα υποβληθεί.

3.1.23. Η Επιτροπή επισημαίνει ορισμένες αντιφάσεις μεταξύ των § 3, 4 και 5 του άρθρου 3, που δημιουργούνται από τους ορισμούς των εννοιών «ελέγχου» και «ομίλου». Η ΕΟΚΕ φρονεί κατ' αρχήν ότι οι αντιφάσεις αυτές πρέπει να απαλειφθούν μολονότι στην πράξη σπανίως δημιουργούν προβλήματα. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η έννοια του «ελέγχου» είναι η σημαντικότερη. Η παράγραφος 4 του άρθρου 5 θα μπορούσε να επαναδιατυπωθεί, ορίζοντας ότι μια επιχείρηση ανήκει σε ένα όμιλο εάν ο όμιλος αυτός την ελέγχει (υπό την έννοια του άρθρου 3 § 3).

3.2. Θέματα ουσίας

A-B. Ουσιαστικό κριτήριο: η αποτελεσματικότητα των συγκεντρώσεων

3.2.1. Η ΕΟΚΕ εκφράζει, καταρχάς, την ικανοποίηση της που η Επιτροπή αρχίζει διάλογο για το βασικό αυτό θέμα, που δεν είναι μόνο ρυθμιστικού χαρακτήρα αλλά αφορά επίσης διάφορες σημαντικές πτυχές εφαρμογής.

3.2.2. Έχοντας υπόψη την παγκοσμιοποίηση της σημερινής οικονομίας και την αύξηση των διαπεριφερειακών αναδιάρθρωσεων, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει και την ανάγκη για περισσότερη διεθνή εναρμόνιση.

3.2.3. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ θεωρεί ουσιαστικής σημασίας να τονισθούν ορισμένοι βασικοί παράγοντες αλλαγής, που γνωρίζει σήμερα η οικονομία στο σύνολο της.

3.2.4. Η παγκοσμιοποίηση έχει σοβαρό αντίκτυπο στις επιχειρήσεις όπως και στην κοινωνία γενικότερα. Προκαλεί βασικές και μόνιμες αλλαγές. Σε πολλούς τομείς στρατηγικής σημασίας για την ανάπτυξη την απασχόληση και την ευημερία στην Ευρώπη προϋποθέτει σημαντικές βελτιώσεις όσον αφορά τις δυνατότητες προσαρμογής. Οι αναδιρθρώσεις βρίσκονται στο επίκεντρο της διεργασίας αυτής. Δεν πρέπει να λησμονείται ότι η ευρωπαϊκή βιομηχανία παραμένει διαρθρωτικά πολύ διαφοροποιημένη, συγκρινόμενη με τις αντίστοιχες άλλων σημαντικών περιοχών του κόσμου, ιδίως με εκείνη των ΗΠΑ. Από άποψη ποσοστών ανάπτυξης, η Ευρώπη υπολείπεται των ΗΠΑ.

3.2.5. Η πίεση του ανταγωνισμού αυξάνεται συνεχώς σε παγκόσμια κλίμακα, με αποτέλεσμα τα εθνικά σύνορα και οι εθνικές αγορές να περιορίζονται σημαντικά. Η ανάπτυξη τεχνολογιών και προϊόντων επιταχύνεται και οι ανάγκες των καταναλωτών εξελίσσονται ταχύτερα. Τα ανωτέρω, σε συνδυασμό με τη μεγαλύτερη ελευθερία επιλογής, συντελούν στην αύξηση των πλεονεκτημάτων των μεγάλων επιχειρήσεων, που διαθέτουν επίσης τομείς έρευνας και ανάπτυξης, και μάρκετινγκ. Οι αναδιρθρώσεις των επιχειρήσεων, τόσο σε εσωτερικό όσο και σε εξωτερικό επίπεδο, πραγματοποιούνται ταχύτερα ενώ τομείς και επιχειρήσεις συγχωνεύονται και συνδυάζονται με βάση νέα πρότυπα.

3.2.6. Η γενικευμένη ελευθέρωση των αγορών και η μείωση των φραγμών εισόδου δημιούργησαν σημαντικές πιέσεις στον ενδεχόμενο ανταγωνισμό, εφόσον οι πρωταγωνιστές του διεθνούς εμπορίου διαθέτουν τις δυνατότητες και τα μέσα να παρεμβαίνουν σε όλες τις αγορές. Τα προϊόντα μπορούν να παράγονται παντού και η σύγχρονη τεχνολογία της πληροφορικής καθιστά δυνατή την παροχή υπηρεσιών από μεγάλες αποστάσεις. Έτσι, ο ανταγωνισμός μπορεί να πλήττει τις επιχειρήσεις από οποιοδήποτε γωνιά της γης. Επίσης, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν συχνά πολύ ισχυρό ανταγωνισμό.

3.2.7. Επομένως, είναι σημαντικό όπως το επιχειρηματικό κλίμα ευνοεί τον ανταγωνισμό στην Ευρώπη. Η οικονομική πολιτική πρέπει να διατηρεί αμείωτο το ρυθμό των αλλαγών, αλλά και να διευκολύνει την αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων σε μονάδες που θα τις καθιστούν πραγματικά αποτελεσματικότερες. Αν δεν δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες ο στόχος που τέθηκε στη σύνοδο κορυφής της Λισσαβώνας, «να αναδειχθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση παγκοσμίως ως ο ανταγωνιστικότερος και δυναμικότερος οικονομικός χώρος της γνώσης, ως ένας οικονομικός χώρος ικανός να παράγει αειφόρο οικονομική ανάπτυξη η οποία να συνεπάγεται περισσότερες και καλύτερες θέσεις απασχόλησης και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή» δεν θα επιτευχθεί.

3.2.8. Με την προοπτική αυτή, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι χρειάζεται μια πιο μακροπρόθεσμη και δυναμική άποψη όταν αξιολογείται ένα σχέδιο συγκέντρωσης. Η εξέλιξη αυτή τονίζει και επιβεβαιώνει τις παλαιότερες δηλώσεις της ΕΟΚΕ (1). Αυτό θεωρείται σημαντικό για την οριοθέτηση της σχετικής αγοράς και σημαντικότερο ακόμη για την εφαρμογή του κριτηρίου του ανταγωνισμού. Το πρόβλημα συνίσταται κυρίως στη διατήρηση του ελέγχου των συγκεντρώσεων λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη την οικονομική πραγματικότητα, όχι όμως για να καταστεί πιο ευέλικτη η προστασία του ανταγωνισμού. Βέβαια, η ΕΟΚΕ γνωρίζει ότι η αξιολόγηση σχεδίων συγκέντρωσης δεν αποτελεί συγκεκριμένη επιστήμη και ότι η αξιοποίηση της δυναμικότητας της αγοράς μπορεί να αποτελεί πολύπλοκο έργο. Κατόπιν των ανωτέρω, η εξέταση του εν λόγω θέματος καθίσταται ακόμη πιο σημαντική. Δεν είναι δυνατόν να αποφευχθεί και η ΕΟΚΕ φρονεί ότι αυτή είναι απολύτως δυνατή. Επιθυμεί επίσης να επισημάνει ιδιαιτέρως ότι αυτό είναι απολύτως αναγκαίο προκειμένου να μην καταστεί αναποτελεσματική η εξέταση της εξαγοράς να προσφερθεί έτσι, χωρίς λόγο, σε σημαντικές ανταγωνίστριες χώρες, όπως στις ΗΠΑ ένα διαρθρωτικό πλεονέκτημα. Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να επιληφθεί το συντομότερο δυνατό του εν λόγω θέματος.

3.2.9. Αυτό εγείρει το ερώτημα κατά πόσον το κριτήριο για σημαντικό περιορισμό του ανταγωνισμού, δηλ. το αποκαλούμενο SLC τεστ, είναι καταλληλότερο σε μια δυναμικότερη προοπτική. Επιπλέον η διεθνής σύγκλιση αποτελεί και αυτή αξία.

3.2.10. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την άποψη της Επιτροπής, ότι υπάρχουν πολλές ομοιότητες μεταξύ της εξέτασης της δεσπόζουσας θέσης και της σημαντικής μείωσης του ανταγωνισμού (Πράσινο βιβλίο § 162). Γενικότερα, η ΕΟΚΕ εμμένει στο γεγονός ότι οι διαφορές ως επί το πλείστον, αφορούν την εφαρμογή και την ερμηνεία τους παρά την καθεαυτού αξία τους. Το δεύτερο μέρος της εξέτασης της δεσπόζουσας θέσης συνδέεται κυρίως με την οικονομική ανάλυση και αξιολόγηση. Προσφέρει υψηλό επίπεδο ευελιξίας και κρίσης (2), δύο χαρακτηριστικά που αναγνωρίζονται συχνά στο κριτήριο της σημαντικής μείωσης του ανταγωνισμού.

3.2.11. Ο κανονισμός για τις συγκεντρώσεις εφαρμόζεται με τη χρησιμοποίηση μεγάλου αριθμού κριτηρίων, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων συμφωνεί με εκείνα που χρησιμοποιούνται στο τεστ SLC. Το πρόβλημα με αυτόν τον κανονισμό είναι ότι δεν δίνει κανένα ολοκληρωμένο και καλά στηριγμένο θεωρητικά μοντέλο ανάλυσης στο οποίο θα μπορούσαν να προσαρμοσθούν οι παράγοντες και τα κριτήρια. Επομένως, κρίνεται ότι σήμερα δεν μπορεί να προσαρμοσθεί στους δυναμικούς παράγοντες και στα λοιπά στοιχεία που προαναφέρθηκαν. Πάντως, αυτά αποτελούν σχεδόν αποκλειστικά θέμα ανάπτυξης της μεθόδου εφαρμογής.

(1) Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 10.7.1996, ΕΕ C 295 της 7.10.1996, σ. 17.

(2) Βλ. π.χ. την απόφαση του ΔΕΚ Kali und Salz [...].

3.2.12. Ωστόσο φαίνεται να υπάρχει σημαντική και ευδιάκριτη διαφορά στα θέματα που αφορούν τις βελτιώσεις της αποτελεσματικότητας που επιφέρει μία συγκέντρωση. Πάντως είναι ασαφές τι περιθώρια υπάρχουν προς το παρόν βάσει της Συνθήκης για τη συνδεώρηση των θεμάτων αυτών. Η επιδίωξη παρόμοιων αποτελεσμάτων είναι συχνά το νόμιμο κίνητρο ενός σχεδίου συγκέντρωσης. Όταν παρόμοια αύξηση της αποτελεσματικότητας είναι προς όφελος του καταναλωτή και συμβάλλει στην οικονομία ως σύνολο, η ΕΟΚΕ δεν κατανοεί γιατί στην περίπτωση αυτή δεν θα έπρεπε να λαμβάνεται υπόψη. Η σαφής συνεκτίμηση στον κανονισμό περί συγκεντρώσεων της αύξησης της αποτελεσματικότητας φαίνεται συνεπώς δεόντως δικαιολογημένη και θα συμβάλει και σε μεγαλύτερη εναρμόνιση.

3.2.13. Τέλος, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η ευκαία προσαρμογή σε ένα παγκόσμιο κανόνα μπορεί να επιτευχθεί μέσω της διεθνούς συνεργασίας και της ενίσχυσης του δεύτερου μέρους του άρθρου 2 § 3. Φρονεί ακόμη ότι δεν είναι αναγκαία η μετάβαση στο τεστ SLC. Αντίθετα αυτό θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα μία περιττή νομική ανασφάλεια. Με τη διατήρηση της εξέτασης του ενδεχόμενου υπαρξης δεσπόζουσας θέσης αποφεύγεται η εμφάνιση διαφορών μεταξύ του κοινοτικού δικαίου και των εθνικών νόμων περί εξαγοράς. Η ΕΟΚΕ θα ήθελε επίσης να τονίσει το όφελος που συνεπάγεται η εννοιολογική συμφωνία του κανονισμού με τους λοιπούς κανόνες περί ανταγωνισμού (άρθρο 82). Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι οι δυνατότητες επέμβασης αφορούν ήδη καταστάσεις όπου επιχειρήσεις κατέχουν από κοινού δεσπόζουσα θέση. Το συμπέρασμα είναι δηλαδή ότι το κριτήριο SLC δεν πρέπει να εισαχθεί στον κανονισμό περί συγκεντρώσεων. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί επίσης να τονίσει τη σημασία που έχει η εντατικοποίηση των προσπαθειών πραγματικού συντονισμού των αμερικανικών και ευρωπαϊκών διαδικασιών εφόσον η παράλληλη διαχείριση των υποθέσεων προξενεί μεγάλες δαπάνες για τα μέρη.

Γ. Απλοποιημένη διαδικασία

3.2.14. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίηση της για την επιτυχημένη εφαρμογή, εκ μέρους της Επιτροπής, της απλουστευμένης διαδικασίας (Πράσινο βιβλίο, § 174) και την καλεί να την αναπτύξει περαιτέρω, π.χ. συντομεύοντας το έντυπο CO. Η ΕΟΚΕ φρονεί επίσης ότι δεν θα έπρεπε να επιτρέπεται η παραπομπή των υποθέσεων που υπάγονται στην απλουστευμένη διαδικασία. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να τροποποιηθεί ανάλογα το άρθρο 9 § 2.

3.2.15. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση να μην εξετάζονται καθόλου οι συγκεντρώσεις που δεν εγκυμονούν κανέναν κίνδυνο (Πράσινο βιβλίο, § 177), δημιουργούν όμως ορισμένες αμφιβολίες όσον αφορά την προτεινόμενη τεχνική σχετικά με την εξαίρεση ανά κατηγορία, πράγμα που θα μπορούσε να προκαλέσει περισσότερα προβλήματα από όσα θα μπορούσε να επιλύσει.

3.2.16. Εξάλλου, η σκέψη για την καθιέρωση ενός ορίου για συγκεντρώσεις υποδεέστερης σημασίας, π.χ. όριο de minimis, έχει και αυτή τα πλεονεκτήματα της, έστω και αν είναι ασαφές το πώς

θα λειτουργεί στην πράξη. Ποια άραγε θα είναι τα νομικά αποτελέσματα που θα παράγει; Η ΕΟΚΕ θεωρεί ενδιαφέρουσα την πρόταση για τις «αγορές μικρού μεγέθους» (Πράσινο βιβλίο, § 178) αλλά κρίνει ότι πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω. Η ΕΟΚΕ θα ήθελε να τονίσει ότι τα όρια του είδους αυτού δεν πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα την εφαρμογή των εθνικών κανονιστικών διατάξεων, με τις παράλληλες κοινοποιήσεις που αυτό συνεπάγεται κ.λπ.

3.3. Διαδικαστικά ζητήματα

A. Η κοινοποίηση — Στοιχείο αποφασιστικής σημασίας

3.3.1. Όπως αναφέρεται στο Πράσινο βιβλίο (παράγραφος 182) τα μέρη ενδιαφέρονται να προβούν στην κοινοποίηση το ταχύτερο δυνατό για να τους επιτραπεί να προχωρήσουν στην προβλεπόμενη συγκέντρωση. Φαίνεται επίσης ότι η σημερινή υποχρέωση της μιας εβδομάδας δεν τηρείται. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι πρέπει να καταργηθεί και να επιτραπεί στα μέρη να αποφασίζουν το χρόνο της κοινοποίησης. Δεν πρέπει να λησμονείται ότι η κοινοποίηση δεν μπορεί να υποβληθεί εφόσον τα μέρη δεν είναι σε θέση να δώσουν τις απαραίτητες πληροφορίες για τη συμπλήρωση του εντύπου CO.

B. Αναστολή της συγκέντρωσης

3.3.2. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται, γενικότερα, ότι για παρόμοιες υποθέσεις πρέπει να ακολουθείται η ίδια διαδικασία και συνεπώς δεν αντιτίθεται στην πρόταση επέκτασης του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 3. Πάντως, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να υπενθυμίσει ότι σε συνήθεις περιπτώσεις διαφορών μεταξύ των μερών θα πρέπει οι κανόνες να παραμένουν όσο το δυνατόν πιο ουδέτεροι (βλ. σημείο 3.1.21). Κάθε τροποποίηση πρέπει να έχει ως στόχο την εν λόγω ουδετερότητα.

Γ. Υπολογισμός των προθεσμιών

3.3.3. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι επετεύχθη απλουστευση χάρη στην προσφυγή στις εργάσιμες ημέρες αντί των ημερολογιακών ημερών. Δεν θα πρέπει όμως η εξέλιξη αυτή να οδηγήσει στην παράταση των προθεσμιών.

Δ. Διοικητική αποτελεσματικότητα

3.3.4. Είναι προφανές ότι για τα μέρη η αρχή της ενιαίας αντιμετώπισης (one-stop shop) σημαίνει την υποβολή της κοινοποίησης σε ένα μόνο μέρος. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι δεν ενδείκνυται να αναλάβουν τα μέρη την ευθύνη της αποστολής αντιγράφων της κοινοποίησης στα κράτη μέλη. Αντίθετα, η Επιτροπή μπορεί να καθιερώσει ένα ηλεκτρονικό σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών, όπως αυτό που προβλέπεται για την εκσυγχρονιστική μεταρρύθμιση που θα προστατεύει βέβαια και το απόρρητο. Για πρακτικούς λόγους η ηλεκτρονική κοινοποίηση πρέπει να είναι προαιρετική.

Ε. Πληρότητα της κοινοποίησης

3.3.5. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει με ικανοποίηση ότι ο αριθμός των κοινοποιήσεων που χαρακτηρίστηκαν ελλιπείς μειώθηκε χάρη στις κατευθυντήριες γραμμές του 1999 (Πράσινο Βιβλίο, παράγραφος 199). Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι για λόγους αρχής πρέπει να ταχθεί ορισμένη προθεσμία. Μια άλλη δυνατότητα θα ήταν η εισαγωγή διάταξης βάσει της οποίας, μετά την πάροδο ορισμένου χρόνου, οι κοινοποιήσεις που έχουν χαρακτηριστεί ελλιπείς θα χρειάζονται τη σύμφωνη γνώμη του συμβούλου ακροάσεων.

ΣΤ. Προθεσμία εξαγοράς

3.3.6. Τα προβλήματα της ισχύουσας διαδικασίας περιγράφονται και εξηγούνται αναλυτικά στο Πράσινο βιβλίο (π.χ. παράγραφος 207). Συνοπτικά, μπορεί να αναφερθεί μεταξύ άλλων, ότι τα μέρη πρέπει να ανταποκριθούν σε πολύ σύντομες προθεσμίες, μεταξύ της υποβολής των αντικρούσεων και της τελικής προθεσμίας. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της διάταξης της αναστολής, υπό την προϋπόθεση ότι μόνο τα μέρη θα μπορούν να τη ζητήσουν.

3.3.7. Είναι σαφές ότι παρόμοια διάταξη θα ήταν πολύ σημαντική για τη δεύτερη φάση, θα μπορούσε όμως να εφαρμοσθεί και στην πρώτη. Εάν διατηρηθεί για σύντομη περίοδο η ΕΟΚΕ διερωτάται γιατί η Επιτροπή θα μπορούσε να απορρίψει αίτηση στην πρώτη φάση (Πράσινο Βιβλίο παράγραφος 219). Γενικότερα, για τη δεύτερη φάση χρειάζεται περισσότερος χρόνος και η ΕΟΚΕ είναι διατεθειμένη να αποδεχθεί τη δυνατότητα παράτασης μέχρι 30 ημέρες, υπό τον όρο ότι αυτό είναι ένα πλαίσιο που δεν πρέπει να χρησιμοποιείται πλήρως. Οι κανόνες αυτοί πρέπει να είναι ελαστικοί δηλαδή τα μέρη θα έπρεπε να χρησιμοποιούν τις ημέρες που χρειάζονται χωρίς να είναι υποχρεωτικό να κάνουν χρήση ολόκληρης της παράτασης. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα διέθεταν τον ίδιο αριθμό ημερών.

3.3.8. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι το πρόβλημα θα μπορούσε να λυθεί με απλούστερο τρόπο εάν η Επιτροπή συμβούλευε τα μέρη σχετικά με το ποια μέτρα θα έπρεπε να λάβουν για να επιτρέψει τη συγκέντρωση των επιχειρήσεων.

3.3.9. Ο καθορισμός προθεσμίας για την υποβολή των αντικρούσεων αποτελεί μια άλλη τροποποίηση που θα έπρεπε να γίνει στη διαδικασία.

Ζ. Άρθρο 8, παράγραφος 4 — ανάκληση συγκεντρώσεων που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί

3.3.10. Η ΕΟΚΕ δεν έχει πεισθεί κατά πόσον παρόμοιο πρόβλημα μπορεί να έχει πρακτική σημασία και επιδοκιμάζει την ερμηνεία της Επιτροπής για τις υπό εξέταση διατάξεις.

Η-Θ. Εκτελεστικές διατάξεις, τέλη διεκπεραίωσης

3.3.11. Εφόσον η διαδικασία που προβλέπεται στον κανονισμό για τις συγκεντρώσεις δεν αφορά στις απαγορευμένες δράσεις, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η σύγκριση με τον κανονισμό αριθ. 17 είναι λανθασμένη και άστοχη. Επιπλέον, δεν αντιλαμβάνεται τους λόγους που καθιστούν απαραίτητη τη λήψη των προτεινόμενων διορθωτικών μέτρων και κυρώσεων.

3.3.12. Η ΕΟΚΕ είναι σαφώς κατά της επιβολής τελών. Πιστεύει ότι οι υπηρεσίες της πρέπει να χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό, ιδίως όταν πρόκειται για μέτρα εφαρμογής των νόμων.

Ι. Νομική ασφάλεια και μέτρα ελέγχου

3.3.13. Η διακοπή μιας συγχώνευσης αποτελεί παρεμβατικό μέτρο. Γι' αυτό η δικαιοσύνη θα πρέπει να διαδραματίσει στην πράξη μεγαλύτερο ρόλο. Υποβλήθηκαν πράγματι ορισμένες εφέσεις, τα μέρη όμως δεν θεωρούν ακόμη ως ρεαλιστική εναλλακτική λύση τη διαδικασία αυτή. Η βελτίωση της διαδικασίας ενώπιον του Πρωτοδικείου είναι βέβαια άξια επαίνων. Η ΕΟΚΕ φρονεί όμως ότι είναι πολύ νωρίς για την εκτίμηση των συνεπειών.

3.3.14. Σε πολλές χώρες απαιτείται δικαστική απόφαση για να σταματήσει μια συγκέντρωση. Στο ισχύον κοινοτικό σύστημα η Επιτροπή εκπληροί διπλά καθήκοντα, του ερευνητή και του οργάνου που λαμβάνει την απόφαση. Συνεπώς κατά τη γνώμη της Επιτροπής, συντρέχουν λόγοι να συζητηθεί η ρύθμιση από άποψη νομικής ασφάλειας. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι μπορεί να παραταθούν σοβαροί λόγοι αρχής που συνηγορούν κατά της εξέτασης μιας υπόθεσης από το ίδιο όργανο που έχει καθήκοντα αξιολόγησης, εάν η έκβαση της υπόθεσης αυτής θα έχει σοβαρές οικονομικές συνέπειες. Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση του γεγονότος ότι η ισχύουσα ρύθμιση δεν μπορεί να τροποποιηθεί σε βάθος χωρίς προσεκτική εξέταση και ότι μία παρόμοια μεταρρύθμιση απαιτεί περισσότερο χρόνο από ό,τι είναι διαθέσιμος στα πλαίσια της πραγματοποιούμενης αναθεώρησης. Όσον αφορά τη σημασία του θέματος για λόγους αρχής, η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να αρχίσει μία ενδελεχή συζήτηση για το ποιο σύστημα είναι τελικά το πιο ικανοποιητικό και εφικτό.

3.3.15. Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ και εσωτερικές βελτιώσεις είναι δυνατές. Πρέπει να ενισχυθεί ο ρόλος του συμβούλου — ακροάσεων ώστε να επιβλέπει ολόκληρη τη διαδικασία. Θα πρέπει να είναι ανεξάρτητος από τη ΓΔ «Ανταγωνισμός» και να ενεργεί τόσο κατόπιν ίδιας πρωτοβουλίας όσο και κατόπιν υποβολής διαμαρτυρίας εκ μέρους των εξαγοραζόμενων μερών. Οι πιστώσεις πρέπει να αυξηθούν ώστε να ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις.

3.3.16. Η Επιτροπή τονίζει στο Πράσινο Βιβλίο (παράγραφοι 242-244) τη σημασία της παρουσίας στη διαδικασία των απόψεων τόσο των καταναλωτών, διότι τους αφορά μια προτεινόμενη συγκέντρωση, όσο και των εργαζομένων, και ζητεί να της υποβληθούν προτάσεις για ένα αποτελεσματικό τρόπο πραγματοποίησης των ανωτέρω. Η ΕΟΚΕ συμεριζεται την άποψη ότι σε συνδυασμό με τις πολυάριθμες συγχωνεύσεις επιχειρήσεων, είναι σημαντικό να έχουν την ευκαιρία όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη — ιδίως οι εργαζόμενοι και οι καταναλωτές αλλά και σε πολλές περιπτώσεις οι τοπικές και περιφερειακές αρχές — να εκφέρουν γνώμη. Στόχος είναι ο προσδιορισμός μιας σχετικής ρύθμισης που να συμβιβάζεται με τις ενέργειες για επιτάχυνση και απλούστευση της διαδικασίας ελέγχου των συγχωνεύσεων. Όσον αφορά το εργατικό δυναμικό, η νέα οδηγία για την ενημέρωση και τη διαβούλευση των εργαζομένων θα υποχρεώνει — όταν εφαρμοσθεί — τις ενεχόμενες εταιρείες σε πολλές περιπτώσεις να ενημερώνουν και να διαβουλεύονται με τους εργαζομένους τους για τις επιδράσεις της εξεταζόμενης συγκέντρωσης. Οι πληροφορίες από τη διαδικασία αυτή μπορεί να κατακτήσουν ευκολότερα στην Επιτροπή να γνωρίζει τις απόψεις των εργαζομένων.

3.3.17. Είναι σαφές ότι η Επιτροπή πρέπει πάντοτε να δίνει τη δυνατότητα στους εργαζόμενους των επιχειρήσεων που εμπλέκονται άμεσα να λαμβάνουν το λόγο, η ΕΟΚΕ φρονεί όμως ότι η Επιτροπή θα πρέπει να ζητεί και τις απόψεις των επαγγελματικών οργανώσεων των εργαζομένων στους σχετικούς τομείς σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Σε πολλές περιπτώσεις οι οργανώσεις αυτές συγκεντρώνουν άριστες προϋποθέσεις για να εκτιμήσουν μακροπρόθεσμα τις ευρύτερες συνέπειες που θα έχει για την απασχόληση η προτεινόμενη συγκέντρωση. Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα ώστε οι διαβουλεύσεις να διεξάγονται κάθε φορά και μάλιστα πριν από την οριστική έγκριση της συγχώνευσης.

3.3.18. Πάντως, ο κανονισμός για τις συγκεντρώσεις πρέπει να εφαρμοσθεί εφόσον αποσκοπεί στην προώθηση του ανταγωνισμού για να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα και η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της ΕΕ. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να είναι δυνατό να εφαρμοσθεί ο κανονισμός κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι μακροπρόθεσμες ευεργετικές συνέπειες στην ανταγωνιστικότητα, την ανάπτυξη και την απασχόληση, να αποτελούν σημαντικό επιχείρημα να επιτρέπεται η συγχώνευση επιχειρήσεων, ώστε και αν η συγκέντρωση ενδέχεται βραχυπρόθεσμα να έχει αρνητικές συνέπειες στον ανταγωνισμό.

Βρυξέλλες, 17 Ιουλίου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η ακόλουθη τροπολογία (που τροποποιήθηκε ελαφρώς από τον εισηγητή) απορρίφθηκε από την Ολομέλεια, αλλά συγκέντρωσε άνω του $\frac{1}{4}$ των ψήφων.

Σημείο 3.3.16

Το εν λόγω σημείο να τελειώνει με την πρόταση:

«... Γι' αυτό, θα πρέπει ένα εξευρεθεί ένα σύστημα, το οποίο να συμβιβάζεται με τις προσπάθειες για επιτάχυνση και απλούστευση της διαδικασίας ελέγχου των συγχωνεύσεων.»

Σημείο 3.3.17

Νέα διατύπωση, η οποία λαμβάνει υπόψη της το διαγραφέν κείμενο στο τέλος του σημείου 3.3.16:

«3.3.17. Όσον αφορά τους εργαζομένους και τους εκπροσώπους τους, τα δικαιώματά τους για ενημέρωση και διαβούλευση για τις πιθανές συνέπειες μιας εξεταζόμενης συγχώνευσης ρυθμίζονται ήδη σε μεγάλο βαθμό από την οδηγία για το ευρωπαϊκό συμβούλιο επιχειρήσεων και την οδηγία για την ενημέρωση και διαβούλευση των εργαζομένων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι εργαζόμενοι της άμεσα ενδιαφερόμενης επιχείρησης, στο βαθμό που το επιθυμούν, καθώς και οι εκπρόσωποι των εργαζομένων του ενδιαφερόμενου κλάδου σε ευρωπαϊκό επίπεδο διαθέτουν πάντοτε τη δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις τους. Οι κατ' αυτήν τη διαδικασία αποκτηθείσες πληροφορίες μπορούν να διευκολύνουν την Επιτροπή να εκτιμήσει τις συνέπειες επί της απασχόλησης μιας σχεδιαζόμενης συγχώνευσης.»

Αιτιολογία

Πρώτον, είναι σκόπιμο να εξετάζεται η διαβούλευση των εργαζομένων σε μία ενιαία παράγραφο. Δεύτερον, πρέπει να γίνει ρητή αναφορά στην ισχύουσα νομική βάση σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφος υπέρ: 19, ψήφος κατά: 20, αποχές: 4.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου περί εφαρμογής της νομοθεσίας σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια κατά την εργασία στους αυτοαπασχολούμενους»

(COM(2002) 166 τελικό — 2002/0079 (CNS))

(2002/C 241/26)

Στις 28 Μαΐου 2002, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 20 Ιουνίου 2002 με βάση εισηγητική έκθεση της κ. Schweng.

Κατά την 392η σύνοδο ολομέλειας της 17ης και 18ης Ιουλίου 2002 (συνεδρίαση της 18ης Ιουλίου 2002), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 77 ψήφους υπέρ, 32 κατά και 15 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το κοινοτικό πρόγραμμα στον τομέα της ασφάλειας, της υγιεινής και της υγείας κατά την εργασία 1996-2000, προβλέπει την εξέταση της ανάγκης σχετικά με τη διατύπωση πρότασης για σύσταση του Συμβουλίου για την ασφάλεια και την υγεία των αυτοαπασχολούμενων κατά την εργασία. Το 1996 η Επιτροπή ζήτησε από τη συμβουλευτική επιτροπή για την Ασφάλεια την Υγιεινή και την Προστασία της Υγείας στο Χώρο Εργασίας να γνωμοδοτήσει για ένα πρώτο σχέδιο σύστασης. Η εν λόγω συμβουλευτική επιτροπή εξέδωσε συνολικά δύο γνωμοδοτήσεις για το θέμα αυτό: Στην πρώτη γνωμοδότηση, που εξέδωσε το 1997, κάλεσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εκπονήσει έκθεση σχετικά με την οργάνωση της ασφάλειας και της προστασίας της υγείας των αυτοαπασχολούμενων στο χώρο εργασίας στα κράτη μέλη, ώστε να μπορεί να χαραχθεί καλύτερα ο προσανατολισμός των ενδεχόμενων δράσεων.

1.2. Μετά από την εκπόνηση της έκθεσης αυτής από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό του Bilbao για λογαριασμό της Επιτροπής, η συμβουλευτική επιτροπή εξέδωσε δεύτερη γνωμοδότηση στην οποία εξετάζει το περιεχόμενο του σχεδίου της Επιτροπής. Η συμβουλευτική επιτροπή συνέστησε την καλύτερη οριοθέτηση και διατύπωση ορισμένων διατάξεων. Η Επιτροπή ακολούθησε σε μεγάλο βαθμό τις συστάσεις της συμβουλευτικής επιτροπής.

1.3. Στα πλαίσια της διαδικασίας του κοινωνικού διαλόγου, διεξήχθησαν διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με τον προσανατολισμό και το περιεχόμενο ενδεχόμενης κοινοτικής πρωτοβουλίας.

2. Το περιεχόμενο της σύστασης

2.1. Το σχέδιο σύστασης της Επιτροπής περιλαμβάνει τα ακόλουθα θέματα: Τα κράτη μέλη οφείλουν να αναγνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των αυτοαπασχολούμενων να μεριμνούν για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας τους στον ίδιο βαθμό με τους μισθωτούς εργαζομένους. Οι αυτοαπασχολούμενοι θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται κυρίως στο πεδίο εφαρμογής των νομικών διατάξεων για την ασφάλεια και την προστασία της υγείας οι οποίες θα πρέπει ενδεχομένως να προσαρμοστούν στις ιδιαιτερότητες των αυτοαπασχολούμενων.

2.2. Οι αυτοαπασχολούμενοι πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ορισμένες υπηρεσίες και σε οργανισμούς όπου μπορούν να λαμβάνουν πληροφορίες αλλά και συμβουλές σχετικά με την πρόληψη των κινδύνων για την ασφάλεια στο πλαίσιο της επαγγελματικής δραστηριότητάς τους και την προστασία της υγείας. Επίσης, οι αυτοαπασχολούμενοι θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε προγράμματα κατάρτισης σχετικά με την ασφάλεια και την προστασία της υγείας, χωρίς αυτό να συνεπάγεται σημαντική οικονομική επιβάρυνση.